

Po Jugoslaviji

Uredba glede prehrane. V kratkem bo izdala vlada tri uredbe, ki se nanašajo na prisilni odkup pšenice in koruze ter na pravično razdelitev živeža in surovin. Prva uredba določa prisilen odkup pšenice in koruze ter določa zelo stroge kazni za vse tiste, ki bi ne hoteli priglasiti svojih zalog ali pa bi jih netočno navedli. Druga uredba vsebuje vse potrebne

ukrepe za pravično razdelitev življenjskih potrebščin med prebivalstvo. Tretja uredba se nanaša na pravično razdelitev surovin.

*
Državni kredit za zdravstvene ustanove v Sloveniji. Finančni minister je odobril kredit 6.125.000 din za zdravstvene ustanove v Sloveniji.

Novice iz domačih krajev

Lokomotiva smrtno poškodovala delavca. Na glavnem kolodvoru v Mariboru je povozila premikalna lokomotiva 9. januarja predpoldne 22 letnega progovnega delavca Ferdinanda Vrečka. Stroj mu je odrezal nogo in ga je še nevarno ranil na glavi. Nezavestnega so prepeljali v bolnišnico. Vrečko je čistil kretnice in ni opazil lokomotive, ki ga je podrla od zadaj. V bolnišnico prepeljani Vrečko je kmalu podlegel poškodbam. Zapustil je ženo in dva otročička.

Huda nesreča delavca. V Ehrlihovi tekstilni tovarni v Mariboru je zagrabil stroj 20 letnega delavca Leopolda Vutolena za desno roko in mu je odtrgal štiri prste.

Radi sunka lokomotive si zlomil nogo. Pri predoru v Košakih pri Mariboru je padel pod vlak 27 letni Ilija Budimir. Lokomotiva ga je sunila s tira in je obležal ob progi z zlomljeno nogo. Ponesrečenega so prepeljali v bolnišnico.

Gostilničarka smrtno ponesrečila. Ivana Golob, gostilničarka, se je vračala od sv. maše v Selnici ob Dravi proti Bistrici. Ker ji je postalo slabo, se je naslonila med potjo na ograjo mosta čez selniški potok. Omahnula je čez ograjo ter padla v 2 m globok jarek potoka. Pri padcu si je prebila lobanjo in obležala je mrtva.

Nesreča radi neprevidnosti. V mariborsko bolnišnico so prepeljali 13 letnega delavčevega sina Alberta Založnika od Sv. Lovrenca na Pohorju. Fant je iztaknil nekje razstrelilno kاپica za dinamično patrono. Ker se je z najdobjo igral, se je kاپica razletela in eksplozija je neprevidnežu razmesarila roko in mu poškodovala obraz.

Posestniška hči ponesrečila v gozdu. Pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji je pomagala 15 letna posestniška hči Marija Žuran svojemu očetu pri podiranju v gozdu. Izpodsekano drevo je spremenilo tako naglo smer padca, da dekletu ni utegnulo odskočiti. Onesveščeno in s hudimi notranjimi poškodbami so jo potegnili izpod debla in so jo prepeljali v ptujsko bolnišnico.

Huda nesreča zadela dravski mlin pri Zavrču pod Ptujem. Radi toplejšega vremena, ki je nastalo par dni okrog Novega leta, je po Dravi plaval mogočno ledovje. To pa je bilo usodno rečnemu mlinu na ladje pri brodu ob Zavrču, ki je last mlinarja Franca Vžingarja iz Gorišnic. Na novega leta dan ob 12.30 je plavajoče ledovje mlin deloma razbilo in tako poškodovalo, da je do polovice utonil in se nagnil čisto po strani. Bilo se je upravičeno bati, da se bo mlin čisto prevrnil v blizu 5 m globoko dravsko strugo in utonil, kjer bi ledovje in deroči valovi storili še zadnje uničevalno delo. Brodarja Bezjak in Muršič sta kot edina soseda videla to nesrečo in šla reševati, kar se je rešiti dalo, in spravljal iz napol potopljenega mlina zrnje. S pomočjo drugih sta še močnejše privezala z rezervnimi mlinskimi verigami naspol prevrnjeni in razbiti mlin k obrežju in ga tako rešila pred popolnim uničenjem. V življenjski nevarnosti sta delala in reševala celo globoko v noč, ko sta radi zmučenosti in mraza morala nadaljnje reševanje opustiti. Zaslužita vso pohvalo! Mlin bo najbrž treba popolnoma razdreti in ga takega dvigniti iz Drave.

87 letna žena žrtev opeklin. Na praznik sv. Stefana zvečer se je v Gor. Bistrici v Prekmurju zgodila nesreča, ki je zahtevala življenje 87 letne Verone Šernek. Starica je bila sama doma. Ker je bil precej hladen dan, si je kurila v štedilniku. Prišla pa je preblizu ognja, vnela se ji je obleka in začela goreti. Ker ni bilo blizu pomoči, je postala starica žrtev plamenov.

Mlad rudar smrtno ponesrečil. V novem premogovniku Vranja peč v Št. Ilju pri Velenju je debela plast premoga stisnila prsni koš 35 letnemu kopaču Vinku Jelenu. Ponesrečenega so prepeljali v slovenjgraško bolnišnico, kjer mu pa niso mogli pomagati. Jelen je prva žrtev novega rudnika.

Podlegel posledicam konjske brec. V Orlici pri Vuhredu je brcnil konj v hlevu posestnika Antona Miklavca v treh. Miklavc udarcu

Danes objavljamo

PRAVILNIK ZAVAROVANJA

celoletnih naročnikov »Slov. gospodarja«!
— Ravnajte se po pravilniku, ako hočete sebi dobro! Plačajte 38 din vsaj do dne 31. januarja 1941!
Uprava.

skraja ni posvečal pažnje. Kar pa bolečine niso ponehale, se je zatekel v bolnišnico v Slovenjgradec, kjer mu pa niso več mogli oteti življenja.

Brzovlak hudo poškodoval kurjača. Brzovlak iz Zagreba je zadel na postaji Dobova pri Brežicah kurjača Franca Poljanec v zadnji del telesa tako, da je obležal nezavestno. Železniški uslužbenci dobovske postaje so mu nudili prvo pomoč, nato so ga prepeljali z vlakom v brežiško bolnišnico, kjer se sedaj nahaja.

Vlak smrtno povozil drvarja. Na progi med Savo in Ponovičami je našel orožnik od vlaka smrtno povoženega, v katerem so prepoznali Ivana Gašperuta iz Št. Janža na Dolenjskem, ki je drvar. Da bi si skrajšal pot, je šel namesto po cesti po progi. S seboj je nosil v nahrbtniku mast in druga živila, da bi mu ne bilo treba prekinjati dela z nakupovanjem. Najbrž je preslišal ropot vlaka, ki ga je pognal v žice ob progi, ki so mu prerzale vrat. Truplo se je skotalilo 14 m globoko po pobočju.

Tramvaj in avtotaksi trčila. V Ljubljani sta trčila po nesrečnem naključju na Tyrševi cesti tramvaj in avtotaksi. Pri nesreči sta bila lažje ranjena vozač avtotaksija in njegova žena, v tramvaju pa en potnik. Avto je hudo poškodovan, tramvajski voz pa le malo.

V počasiitev spomina g. dr. Antona Korošec: je darovala Hranilnica in posojilnica v Veliki Nedelji za novo cerkev sv. Družine na Runeč: 1000 din. Najlepša hvala!

Jubilejna naročnika »Slov. gospodarja«. Od Sv. Marjete pri Rimskih toplicah poročajo: Javno pohvalo zaslužita g. Jožef Ulaga iz Globokega, ker prihaja v njegovo hišo »Slov. gospodar« 50 let. Aškerčevo družino v Globokem pa obiskuje »Slov. gospodar« že 60 let.

Listnica uredništva

Izjavljamo, da dopisa od Sv. Andruža v Slov. goricah glede slavnosti ob poroki g. Papsta ni pisal g. županik Alt. Zol pa nam je, da smo rokopti zavrgli, da bi mogli pisca ugotoviti. Danes pa ponovno izjavljamo, da poročil o porokah, kjer včasih kdo dovolil neslano šalo, ki je mi ne moremo kontrolirati, ne bomo objavljali.

Dopisovanje z »govorečimi pismii«. Dnevnik »La Prensa« iz Buenos Aires poroča, da je Argentina uvedla v svojem poštnem prometu tkzv. »govoreča pisma«. Neka teška bolnica, ki sta ji bili odrezani obe nogi, je bila prva, ki se je poslužila najmodernejšega poštnega sredstva. S pomočjo malega prenosnega aparata, ki se imenuje »fonopostale«, je pisala svojim sorodnikom, če smemo v tem primeru še rabiti izraz »pisma«. Ta aparat je namreč posnel njene govorne besede na majhno gramofonsko ploščo, ki jo je nato pošta za malenkostno poštnino poslala njenim sorodnikom. Sorodniki so doma navili gramofon, vložili ploščo in poslušali »pisma« svoje bolne sorodnice. Fonopostale sestoji

Podkrajški Judež

Povest iz domačih hribov

»To so prazni marnji! — Kdor bi tega preskočil, ta bi moral samega živega vraga jahati. — To so čenče! — Tega ne preskoči živa duša. — Kdo pa je videl? Nihče!« tako so se dajali križem za mizo.

»Rogačnik, saj ga poznate jagra, pravi, da je res,« je rekel Pušnik.

»Bababa,« je ugovarjal Rotovnik. »Kdo bi pa jagrom kaj verjel? Bilo jih je deset ali še več, pa enega samega niso mogli uloviti, zato so si take storije izmislili.«

»Hudičevega grabna še gams ne preskoči, kaj šele človek.«

»Zakaj ne, hehe,« je zahretil Migeč. »Če si denem v levi čevlji tri praprotne semena, v desnega pa malo kačje masti, ti brez skrbi skočim čez.«

»Te pač vrag zanese čez, drugiče to ne gre.«

»Pustite vraga, ta ima bolj pametnega opravila dosti, ne bo norcev čez graben nosil.«

»Pobje, pobje, ne brijte si norcev in ne smejte se takim rečem,« se je oglasil Žagarjev Gustelj, suh, bledoličen mož. »V planini se marsikaj zgodi, da bi se človeku še sanjalo ne. Kar sem jaz na Volinjeku že videl, tega ne povem živi duši ne. Gor me pa tudi nihče ne spravi več.«

2

»Hahaha, ti si čisto tak kakor moja sestra, ta tudi noče povedati, kaj je v planini videla,« se je zasmel županov Peter.

»Kajne, tvoja sestra Julka je bila tam blizu nekje, ko je tisti človek čez Hudičev graben skočil? Kaj pravi?« je spraševal Praparjev Nace.

»Iz Julke še s kleščami ne spraviš kaj.«

»Julka je pametno dekletu in si ne da kake neumne storije natvesti,« je posegel zopet Rotovnik v besedo. »Saj so vse le jagrske čenče in še toliko ni resnice, kolikor je črna za nohtom.«

»Pač, pač, zgodilo se je nekaj,« je pripovedoval Peter: »tega Julka ne taji, da je nekaj videla. Le povedati noče, kaj, in imena noče nobenega izdati.«

»Saj je morala na sodnijo, ali ne?« je vprašal Pušnikov.

»Da. Oče so šli z njo. Na sodnijo pa še toliko niso spravili iz nje kakor doma. Rekla je le, da ča je kaj videla, ne briga to nikogar nič. Jagrom pa je še posebej posvetila, da so bili raje tiho.«

»Prav je naredila! Julka je šle od fare!« so odbravali fantje in možje.

»Kaj pa oče rečejo na to?«

»Oče? Hahaha! Kregajo se. Da Julka nobenega Podkrajčana ne izda, to jim je po volji. Ali da njim tudi nič ne pove, to jih jezi.«

Omenjenima lišama izreka uprava »Slov. gospodarja« javno pohvalo in zahvalo!

Izdatki za regulacijo Drave. Za regulacijo Drave med Borlom in Muretinci v dolžini 1130 metrov je določenih 1.598.606 din.

Zadružni koledar. Da opozori bravce »Slov. gospodarja« na veliko važnost zadružništva, je Zadružna zveza založila koledar in ga priložila prejšnji številki »Slov. gospodarja«. Naj bi celo leto opozarjal naše ljudstvo, da je njegova gospodarska bodočnost le v skupnosti. Denite koledar na vidno mesto, da vam celo leto govori o najvažnejšem vprašanju našega gospodarstva.

50 letna ženska iz Čateža je izginila. — Dan 1. januarja bo poteklo eno leto, odkar je Neža Ivanjšek, stara okoli 50 let, neznan kam izginila. Kljub vsestranskim poizvedbam ni bilo mogoče priti na sled izginuli. Otežkočena je bila preiskava tudi radi tega, ker ni pustila za seboj nikakega sledu, niti poslovljno pismo. Sosedje sicer govorijo, da je večkrat dejala, da bo kar nenadoma nekam odpotovala, toda nikomur ni zaupala kam in tudi nihče je ni videl od imenovanega dne. Ženska je srednje postave, bledega in podolgovatega obraza. V slučaju, da bi kdo vedel kaj o njej, se naproša, da obvesti najbližjo orožniško postajo, katera bo potem ukrenila vse potrebno.

Požari

V Ločah v župniji Dobova pri Brežicah je izbruhnil ogenj v gospodarskem posloju posestnice Terezije Žibert. Škoda znaša 20.000 din. Žibertova sploh ni bila zavarovana. Gasilci so preprečili, da se ogenj ni razširil.

V Ljubljani na Celovški cesti je povzročil nočni požar v elektrotehnični delavnici Gabersček 30.000 din škode. Ogenj je nastal radi kratkega stika.

V Dražencah na Dravskem polju je izbruhnil ogenj pri posestniku Jakobu Novaku. Ogenj je uničil stanovanjsko ter gospodarsko poslojje. Škoda je 80.000 din.

Dne 24. decembra ponoči je Mariji Sapač v Novih Beznovcih v Prekmurju zgorelo gospodarsko poslojje. Škoda je okrog 10.000 din, pa je krita z zavarovalnino.

Zalostno je začel novo leto posestnik Franc Kozar iz Boreče v Prekmurju. Na novega leta dan mu je namreč pogorelo ostrešje hiše. Škoda pa je kljub temu 13.000 din, ki pa ni krita z zavarovalnino. Gasilci so se dobro postavili.

Tak nepridiprav spada v prisilno delavnico! V Delavski ulici v Mariboru je zalotila posestnica Antonija Menaček v stanovanju mladega fanta, ki je odpiral z vitrihom omaro. Mladostni vlomilec se je radi presenečenja pognal skozi okno prvega nadstropja na ulico. Padel je pred noge hčerke hišne lastnice, ki je pregnala tatu. Prihiteli so na pomoč sosedje in kmalu je bil nepridiprav v rokah policije. Gre za 16 letnega Henrika Lorbeck iz No-

ve vasi pri Mariboru, ki ima že več vlovov na vesti ter spada v prisilno delavnico.

Pobegli kaznjence prijet. Iz mariborske kaznilnice pobelega kaznjence Ignaca Kranjca so prijeli orožniki od Sv. Barbare v Slov. goricah.

Zasačena gozdna tatova. Posestnik Josip Kuhn v Razvanju pri Mariboru je opazoval že dalje časa, da mu izginja les iz gozda. Od jeseni sem je bil oškodovan z lesno tatvino za 15.000 din. Pred nedavnim mu je odpejal nekdo iz gozda tri sežnje lesa. Ko se je podal v noči na 8. januar v spremstvu prijatelja v svoj gozd, je presenetl dva neznanca, ki sta podrla 20 m visoki in pol metra debeli hrast ter sta ga ravno razžagavala. Eden od zasačenih je skočil s sekuro nad Kuhna in mu je prekalil njegovo dragoceno puško na dvoje. Kuhn se je branil s kopitom ter cevjo. V borbi sta bila poškodovana oba tata in Kuhn. Nasilna uzmoviča pa sta Kuhn in njegov spremljevalec Pošinger nadvladala in sta oba izročila orožnikom.

Nevaren vlomilec prijet v Hočah. Po okolici Škofje Loke je bila dalje časa na delu vlomilska družba, o kateri je dognano, da je izvršila 16 vlovov in povzročila do 300.000 din škode. Kolovodja te nevarne tolpe je bil brezposelni delavec Anton Kučer, ki se je izdajal za latakarja. Oblast ga je zasledovala s tiralicco. Zloglasnega vlomilca so prijeli orožniki iz Hoč pri Mariboru, ki so naleteli nanj pri njegovem bratu.

V trgovini nevarno obstreljen. Mihael Vogrin, 26 letni pleskarški pomočnik iz Device Marije v Brezju pri Mariboru, je prišel v Devici Mariji nakupovat v trgovino, v kateri je bil tudi delavec Ivan Hrastnik iz Dupleka. Slednji je potegnil samokres in je ustrelil Vogrina baje iz ljubosumnosti v trebuh in ga zadela v želodec.

Cerkveni rop bo mogoče le pojasnjen. V noči na 30. november je bil izvršen v župno cerkev na Sp. Sv. Kungoti cerkveni rop. Neznanec je odnesel iz tabernaklja monštranco, ciborij in kelih. Sedaj so se šele pokazali sledovi za zločincem. V Pužovem gozdu je našla ženska, ki je šla na Novo leto k sv. maši, poleg poti raztresene sv. ho-

stije. O najdbi je obvestila kungoškega g. župnika, ki je svete hostije pobral in jih po predpisih sežgal. Par dni pozneje je naletel v istem gozdu lovec Martin Frangeš na plašček od ciborija, ki še ni dolgo časa ležal v gozdu. Iz teh dveh najdb se da sklepati, da skriva cerkveni ropar ukradene svete posode nekje v bližini Sv. Kungote in da ni kak hrvatski delavec, kakor so prvotno domnevali.

Velika tatvina v Ljubljani. V Knafljevi ulici v Ljubljani je vlomil neznanec s ponarejenimi ključi v stanovanje lesnega trgovca Vojkota Vraza. Odnesel je 30.000 din gotovine, nad 4000 din vredne tri fotografske aparate ter še več drugih predmetov.

Roparski umor. Ob Zeleni poti v Trnovem pri Ljubljani so odkrili v baraki pri mestni vrtarji roparski umor. V majhni baraki je preživljala samotarsko življenje 61 letna delavka Marija Podpečan, rojena v Galiciji pri Celju in pristojna v Ljubljano. Na Kraljevo so še videli Podpečanova, nato pa ne več. Njena edina vsakdanja obiskovalka je bila mlekarica. Ker Podpečanova prinese nega mleka ni vzela in je bila baraka zaprta, je obvestila mlekarica okolico barake, da s samotarko v baraki nekaj ni v redu. Poklicana policija je vlomila v stanovanje. Staro žensko so našli mrtvo v dvema ranama na glavi, po notranjosti barake pa je bilo vse prebrskano. Storilec je iskal denar, ker je Podpečanova zelo skromno živeča in je morala imeti nekaj prihrankov. Sodno raztelesenje umorjene je ugotovilo, da napadena ni umrla radi ran, ki so bile povzročene na glavi, ampak je bila zadavljena z vrvjo ali z jermenom, katerega ji je zadrnil napadalec okrog vratu. Podpečanovo je obiskoval v zadnjem času njen 23 letni nečak Henrik Podpečan, krojaški pomočnik, ki služi pri vojaki. Podpečana so videli na Sv. treh kraljev dan, potem pa ne več. Na tleh pod umorjeno so našli sponko od vojaškega pasu. Upati je, da bo Podpečan, ki je pustil v stanovanju umorjene samomorilsko poslovljno pismo, kmalu v rokah pravice.

Generalfeldmarschal Milch v razgovoru z nemškimi in italijanskimi častniki pri obisku letališča

Judež je pazljivo poslušal, da bi mu nobena beseda ne ušla. Tako dobro se mu je zdelo, da ga županova hči ni izdala, čeprav je imela take sitnosti zaradi tega, da mu je postalo toplo pri srcu in si je želel le to, da bi tudi on mogel zanj kaj storiti; za to dekle bi storil vse, tudi najhujše.

»Hej, Migeč, če že vse veš, povej nam, kdo je bil tisti, ki je čez Hudičev graben skočil!« se je zadril Parparjev Nace z drugega konca mize. »Pa saj ti ne veš nič.«

»Meni je treba le v moj salomonski špegel pogledati, pa vem vse, kar je bilo in kar še bo, hehehe,« se je hahljal coprnik.

Vtem je privlekel štirioglato, črno obrobljeno ogledalce iz žepa, nataknil si ga je na konec nosa, poškilil z levim očesom skozi okno, z desnim v ogledalce, zraven pa skrivnostno zamrmral:

»Spektrum, tatum, nebulorum!«

Vsi so gledali pazljivo nanj. Tedaj je vzkljknil:

»Ah, zdaj ga vidim! ... Rdeč je v lice, zgornjo ustno ima rdečkano, levi uhelj ima skažen ...«

»Hoho, saj to je Mrkačev Luka,« so se oglašali okoli njega.

»Kako mu je ime, tega ne vem, hehehe, jaz ga samo vidim ... Zdaj pa ga bom pricoprjal, da ga boste vsi videli ... Alo, pridi!«

Komaj je utihnil, že so se duri odprle in v hišo je stopil — Mrkačev Luka, čokat fant z zalitimi lici, s pre-

kano zgornjo ustno in skaženim uhljem. Vse je utihnilo, vsi so uprli oči v prišleca. Ta se je najprej zavzel, ko je videl vse poglede vase uprte, potem pa se je zadril:

»Kaj pa zijate v me kakor teleta v nove duri?«

Ker je veljal Luka za jezoritneža in pretepača, mu ni nobeden nič odgovoril. Migeč pa se je obraz hudobno nakremžil. Skrivaj je pomignil Judežu, nakar se je ta bliže presedel, da bi mogel coprniku, če bi bilo treba, na pomoč. Molč je Mrkačevega še bolj razkuril:

»V delu ste me imeli, to vidim. Zdaj pa hočem vedeti, kaj ste govorili.«

»Nič hudega,« se je oglasil Žagarjev Gustelj. »Pravijo, da si po Ojstriški planini jagal in da so te jagri zasledili, potem si jim pa ušel in čez Hudičev graben skočil.«

»To se je vrag zlagal. Jaz sem bil tisti dan na Tolstem vrhu pri Ocvirku. Saj sem se na sodniji izpričal,« se je drl Luka ves rdeč. »Oni lažnivki, tisti Julki, pa bom posvetil. Ona je spletla vse marnje, da sem moral na sodnijo.«

»Pusti ti mojo sestro! Ona ni rekla ne o tebi nič in ne o kom drugem,« je vzrojil Nadvornikov Peter.

»Ti in tvoja sestra! Tvoja sestra je jezičljiva čenča in lažnivka.«

»Kaj si rekel?« je zavpil županov sin in je planil proti Mrkačevemu.

Sprijeta sta se in zaletela po sobi, mize so padale,

iz malega sprejemnega aparata in mikrofona. Vsa priprava je lahka ter jo človek utegne nositi tako rekoč v žepu. Nov način govorečega dopisovanja je argentinska iznajdba. Prvič je bila praktično prikazana na letošnjem kongresu poštinih tehnikov v Buenos Airesu. »Govoreče« pismo je mogoče poslati v vsako državo, ki je članica Mednarodne poštne unije. Na glavni pošti v Buenos Airesu so postavili dva taka aparata, prav tako pa na vseh pomožnih poštah. V teku prvega meseca, ko je bila novost vpeljana, je pošta v Buenos Airesu odposlala 2377 »govorečih pism«.

Srna, ki prihaja vsako leto h gozdarju prezimovati. Pred leti so našli otroci nekega nemškega gozdarja v gozdu srnine